

Előzetes feltételek:
 Egész évre . . . 3 ft. —
 Fél évre . . . 1 ft. 60 kr.
 Évesjegyre . . . 1 ft. 50 kr.
 Előzetes lebet, csupán a kiadó hivatalban B-Gyarmaton.
 A lap szellemi részére s a nyiltírtre vonatkozó minden kérelemények a szerkesztőhöz küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK

Hirdetések díja:
 Öt hasábos petit sor . . . 6 kr
 Helyeg minden beiktatásnál . . . 30 kr
 Nyilt írt garmond sor . . . 30 kr
 Hirdetéseket felvéve kiadó. Nagyobb és többesüri hirdetések jutányosan eszközöltnék.
 Előzetes pénsek, reclamációk és hirdetések a kiadóhoz intebendők.

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap.

B-Gyarmat július 5.

(rm) Jól esik tudnunk, hogy míg országazerte hangos és mind hangosabb panaszok emelkednek a közgazgatás „ázsiai” állapota miatt, nálunk az adott viszonyok között tekintetben igen is megnyugtatók a viszonyok s megyénk minden esetre azon kevesek közé tartozik, melyekben rend, azemély, vagyonzbiztonság uralkodik.

Nem vagyunk emberei az indokolatlan dicőeret osztogatásnak s mindannyiszor, nem ritkán ócsen szót emeltünk, valahányszor visszaélőket s mulasztásokat kelle regisztrálnunk, de kötelességünknek ismerjük az érdemnek is megadni a magját, s elismerni azt ami jó, ami örvedetes sőt ez esetben kivételes.

Megyénk tisztikara híven teljesíti kötelességét, s napjainkban, midőn a kötelesség teljesítésének kötelező érte kiveszni látszik a közpályák embereinek nagy részéből, ezt érdemnek kell tekintanunk s aszerint méltányolnunk.

Igaz ugyan, hogy csak a legközelebbi multban is sajnos visszaélők esetei merültek fel, melyek a megye főispánját a legszigorúbb intézkedések fogamatba vételére készítették, de épen ezen erőlyes szemmel-tartása a közgazgatási érdekeknek biztosít bennünket arról, hogy visszaélések történnhetnek ugyan, de azok elnézésre nem számíthatnak s a magánérdek szava elhangzik a közérdek követelményeivel szemben.

A központi közgazgatás erőlyes, gyors és tapintatos, vezetése serkentő sőt kényezérítő hatással van a járási tisztviselők működésére s szemmel látható eredményeket szül a központon ugy a vidéken, s tisztviselői legujabban munkagyőző erőlyekkel gyarapítva a közönség méltányos kívánatainak eleget tenni képesítve is van.

Azon nagymérvű útépítési munkálatok, melyek a tavasz folytán, a 100 ezer forintnyi kölcsönsegélyből aránylag jutányosan és szokatlan gyorsasággal eszközöltettek, méltányló elismerést keltenek s előtanúságai az intézők lelkiismeretes tövőkonyosságának.

Folette megnyugtató azon körülmény is, hogy a rögtönbiráskodás szükségét több havi időköz után s a nyomasztó körülmények daczára sem igazolták a következmények s nincs okunk panaszra, midőn a személyi és vagyoni biztonságról van szó.

Sajnos azonban, hogy ezen eredményekkel szemben az autonom köz-

ségeket vajmi csekély elismerés illeti s határozottan merjük állítani, hogy a községek önkormányzata nemcsak nem segítse elő oddig a közgazgatás javulását, de sőt azt sok részben akadályozza s már már azon gondolatra öbreszti az ügyek folyamat ismerőket, hogy községeink még nincsenek megérve azon széleskörű autonomiára, melyet élveznek s legtávolabbról sem igazolhatják azon reményeket melyeket öltöképességükhöz kötöttünk.

Sok panaszt emelhetnénk a jegyzők ellen is, ugy képességüket mint tevőkonyosságukat illetőleg s nem kértelkedünk ezuttal is hangosítani, hogy a jegyzői vizálgatok lehető szigorja nemcsak kívánatosnak, de szükségesnek látszik a jövőre nézve, a jelenben pedig a folytonos ellenőrzés kevesbítheti a visszaélőket, mulasztásokat, melyek fájdalom napi renden vannak.

A községek önkormányzati tevőkonyossága pedig csak ugy és akkor lehet áldásos, ha a míveltebb elemek nemcsak növleg, de tényleg is befolynak a községi ügyek elintézésébe, ha a képviselő testület tagjai buzgón megfelelnek feladatuknak s kötelességüknek s a megyei közgazgatás biztos alapokat nyerhet a községekben, szóval, hogy a megyei közgazgatás összhangzatban a községgel léte-sítse azon eredményeket, melyeket ma inkább az egyesek tövőkonyosságának s ügybuzgalmának, mint az egész gépeze összhangzatos tövőkonyosságának köszönhetünk.

A petői közbirtokosság fölfolyamodása az ipolyvölgyi malmok tárgyában.

Ezen Bodnár István ügyvéd ur által fogalmazott fölfolyamodványt közérdekű érvelése miatt terjedelmesebb kivonatban közölni célszerűnek véltük.

Határozottan kijelentjük -- ugymond a közbirtokosság, -- hogy mi nem malmunk védelmére emeltünk szót; hanem az Ipoly völgyének vizár mentesítését égető szükségnek nyilváníttuk, s azért gyors és határozott intézkedésre kérjük föl a nagyváltóság közlekedési miniszter urat.

Abhoz vincsreményünk, hogy az Ipoly rendszeres szabályozására viz-szabályozási társulatok alakuljanak; sőt osztjuk azon nézetet, hogy azon folyó, -- mely a legváltóságosabb évszakokban vízhiányban szenved, -- nem érdemli meg azon roppant költséget, melybe a szabályozás kerülne. A helyett a völgy megmentésére elégségesnek tartjuk a viz lefolyását gátló akadályok elhárítása mellett az összes ipolyi malmok szabályozását oly módon, mint az a szakértői véleményben foglaltatik; t. i. a malmok Szobtól, vagy is az Ipolyt a dunábszaka-dásától kezdve fölfelé az egész völgyön

által egyformán szerkesztessenek, minthogy csak a kanyarulatok átmetésze, és az alólól fölfelé intézendő lejtmerések megtörténte után lehet biztosan megállapítani a kár nélkül föllátható malmok helyiségeit; s így azt is, melyek lesznek levágtatandók. És hogy a jogos és méltatlan gyanúsításoknak eleje vétessék, a megyei mérnökök ezen munkálatát egy viz mérnöki tekintély által kell államilag fölulvizálgatni.

Ezen malmokat egyiránt nyilt sugóra kell fölépíteni, vizmagasságot jelző oszlopokkal ellátni, s egyszerűsággal meghatározandó azon árvizet jelző magasság is, melynek beálltával a malom-tulajdonosok kárpótlási kötelezettség mellett tartozzanak a zógókat egészen felnyitni, s a viznek szabad lefolyását engedni. Magában értetődik, hogy a malmokat szigorú felelősség mellett helyhatósági és törvényhatósági felügyelet alá kell venni, nem pedig a molnárok önkényére bízni.

Ezen általános malom-szabályozás legkevesebb érdeket sértene, s azon kívül, hogy őrleli szükségét nem idézne elő: meggátolná a folyó medrének tulságos elmélyödését is, a mi a rétek kiszáradását eredményezné. Az őszi s tavaszi kiadások különben is termékenyítőleg hatnak rétlejre; a nyári záporokozta áradások pedig, ezen szabályozás által ártalmatlanokká válnának.

Fölfolyamodók nem tartják az Ipoly völgyét teljesen s hosszú időre biztosított-nak a malmoknak ily szabályozása, a kanyarulatoknak átmetésze, s minden természeti és mesterséges akadályok elhárítása által sem, ha csak az 1870. 10-ik törvény 13, 14 s 15 §-ai értelmében a kiirtatni tiltott, de elpusztított folyómenti erdők elárkosodott lörei be nem fásíttatnak, a völgyet s folyó medrét beiszapoló vizmosások el nem fojtatnak, s a folyó medre tisztán nem tartatik, partjai pedig a megrongálás ellen nem oltalmaztatnak: azért a miniszteriumot ez irányban szigorú és határozott intézkedésre hívják föl.

Minthogy tehát a szakértői vélemény szerint a kanyarulatok átmetészet s a malmok szabályozását alólól kell kezdeni; célszerűtlennek nyilváníttuk Nógrádmegye azon intézkedését, mely kilencez egymásután fekvő malom levágtatását elrendelte, ellenben a meghagyott malmok szabályozását, s homlokfőinek alább szállítását elodáztá odáig, míg e tárgyban Hontmegyével egyetértőleg a szabályozás alólól fölfelé végrehajthatatik; mert ily módon a nagy viztömeg, föltartóztatva a szabályellenes zugók s malomfők által, előzölli és pusztítja az alatta fekvő határokat.

A fölfolyamodás többi részletel helyi érdekek.

Különböző gazdasági rendszerek.

(Folytatás.)

a) A vetett legelő gazdasági rendszer.

A vetett legelő gazdasági rendszert nem lehet egészen önálló rendszernek tekinteni, nem egyebb az a háromnyomás rendszer egyik változatánál, s abban van az eltérés, hogy ennél a gabnafélék mindig több évi legelő után következnek, csak hogy az arány, mely a gabnafélék és a takarmány-növények között létezik, igen változó. Így némely helyen pl. 10 nyomással bir, s ilyenkor a kétszer egymásután jövő háromnyomás gazdaság vetésforgását 4 évi

legelő követi és pedig: 1. év ugár, 2. buza, 3. árpa, 4. ugár, 5. roza, 6. árpa, 7. legelő, 8. legelő, 9. legelő, 10. legelő. Hazánkban az alföldön, hol a lóher nem díszlik, a lucerna és baltacim felvétele mellett következő beosztással bir: 1. kukorica, 2. kukorica, 3. zab vagy árpa belévetve lucerna vagy baltacim és fűmag, 4-8-ig kaszáló és legelő; vagy 1. ugár, 2. őszi, 3. kukorica, 4. tavaszi gabna, baltacim vagy lucerna és fűmagokkal, 5-8 kaszáló, 7-8 legelő, 9. ugár, 10. őszi buza, 11. árpa vagy zab, 12. kukorica trágyába, 13. buza, 14. árpa vagy zab. Ezen rendszernél a talaj minőséghez képest különböző vetésforgásokat lehet alkalmazni, de e helyen nem lehet céloz azokat mind felsorolni, s áttérek egy másik rendszer ismertetésére.

c) A váltógazdasági rendszer és a talajművelés elmélete

A váltórendszer első megalapítójaként az angolt tekinthetjük, de az hozánk a németektől, mint közelebbi szomszédunktól jutott el, hol azt a jelen század elején Thaeer Albrecht híres német gazda alapította meg, ki okulva az angolk példáján, hol a földmívelés hasonló átalakításokon ment keresztül, mint Németországban, de az ő idejében a rendszer kerékvágaiba jutott, hasonló akarván elérni hazájában is minél előbb, minden tehetőségét és tekintélyét felhasználva arra, hogy hazájában az oddig folytatott zsaroló rendszer helyett a sokkal tökéletesebb váltórendszert honosítsa meg, a mi neki valóban aránylag rövid idő alatt sikerült is. De lássuk csak ezen rendszernek lényegét.

A váltógazdasági rendszer lényege abban áll, hogy ennél már a tiszta ugartatás egészen kizáratik, -- vagy csak bizonyos körülmények között engedtetik meg -- s annak helyét vagy kapás növény, vagy pedig takarmány foglalja el, természetesen jól megrágyázott talajban. Továbbá, hogy a növények itt változnak egymással, vagyis egymemű növényeknek nem szabad egymásután kétszer következni ugyanazon földdarabon; szóval ezen rendszernél a kapás-és takarmány-növények a vetésforgóba rendszeres helyet foglalván el, azok a kalászosokkal váltakozva termeltetnek. Egypár vetésforgó azonban még világosabbá teszi a mondottakat.

A váltórendszer vetésforgásának alapjául a norfolki négyes tekinthető, mely következő: 1. év kapás növény trágyába, 2. árpa belévetve a lóher, 3. lóher, 4. buza; ez azonban csak a legkifejlettebb gazdasági viszonyok és a lóher-termésnek kiváltképen kedvező talajon lehet jó sikerrel ézni. Ezen vetésforgóból azonban számtalan vetésforgó lett kombinálva a különböző gazdasági-és talajviszonyoknak megfelelőleg. Legyen a sok közül egypár megemlítve. Például a hol a lóher nem sikerül, de tetemesebb rét vagy külön lucerna táblák vannak, minthogy a lucerna és baltacim a váltórendszernél a vetésforgóba nem vehető fel: 1. év zöld takarmány trágyába, 2. buza, 3. kapás, 4. árpa, 5. zöld takarmány trágyába, 6. buza, 7. kapás, 8. tavaszi kalászos. Vagy 1. év ugár trágyába, 2. reposito, 3. buza, 4. kapás, 5. árpa, 7. zöld takarmány trágyába, 7. buza, 8. kapás, 9. tavaszi kalászos.

Könnyű talajokon, hol a lóher sikerül, következő vetésforgás van gyakorlatban: 1. kapás trágyába, 2. roza lóherrel, 3. lóher, 4. roza, 5. hüvelyes, 6. tavaszi. Hol a lóher nem sikerül: 1. takarmány trágyába,

2. oszt. 3. kapla. 4. tavaszi gabba, fagy 3. kapla féltrágya, 4. oszt. 5. tavaszi.

Mint már előbb is említettem, igen sokféle képen lehet a vetésforgást megállapítani a talaj és éghajlatnak megfelelőleg, de mindenik esetet lefoglalni kívül csak egy ilyen rövid felolvasás keretén.

A váltógazdasági rendszer megállapításánál már a tudomány is szerepel, tehát nem tisztán gyakorlati alapon jött létre mint a háromnyomásos rendszer. Tudományos alapja egyrészt a különféle gazdasági növényeknek azon tulajdonságára vonatkozik, miszerint azok a talajt nem egyformán vennék igénybe, vagyis az abban lévő növényi tápanyagot nem egyenlő mennyiségben veszik fel, hanem az egyik növény többet, a másik kevesebbet, sőt némelyek még gyarapítják a talajt növényi tápanyagokban. Ennek fogva az összes művelési növények három csoportra osztattak u. m.: talajkimerítő, talajkímélő és talajgazdagító növényekre. Az első csoportba tartozóknak a gabnafélék általában, a másodikba a káposztanövények, a harmadikba a takarmánynövények.

Az említett három csoportba osztott növények ezen kiváltságos tulajdonságait következésképpen magyarázták:

A kalászos növények a mint azt az eddigi tapasztalatok is igazolni látszanak, a talajt nagyon kimerítik, a mi onnan van láthatóan, mert azok csak csekély levélzettel bírnak, a levegőből nem képesek elegendő tápanyagot felvenni, minél fogva főleg a talajra vannak utalva, s minthogy gyökereik igen csekélyen hatol a földbe, annál fogva mindig csak csekély földrétegből szedik fel a fejlődésükre szükséges tápanyagot, s ennek következtében ha ezen növények minden évben egymásután ugyanazon területen termesztenek, a föld csakhamar terméketlené válik.

Másként áll a dolog a káposztanövényeknél, hova a burgonya, répa, kukorica stb. tartoznak; ezek nagy levélzettel bírnak, a fejlődésükre szükséges tápanyagok legnagyobb részét a levegőből képesek felvenni, s így a talajt nem merítik ki, hanem inkább kímélik.

Még kedvezőbb hatnak a takarmánynövények mint pl. a lóher, lucerna, balzsam stb., ezek is nagy levélzettel bírnak, az képesíti őket a tápanyagnak a levegőből való felvételre, s miután gyökereiket is a legmélyebben becsajátják a földbe, ezáltal az altalajból hoznak fel oly tápanyagot, melyet nélkülözök éppen nem lehetne kihasználni, ezen tulajdonságuknál fogva, s mert

leveleiknek egy részét is elhullatják, a fel-talajt a helyett hogy kimerítenék, még gazdagítják.

Az elősorolt három csoportba osztott növényeknek a talajra vonatkozólag tulajdonított különböző hatásaikból indulva ki, a vetésforgó akként lett megállapítva, hogy az egy csoportba tartozó növények közül egy és ugyanazon táblán egymásután két vagy több évben ne kerüljön vissza, hanem csak bizonyos évek elmultával, szóval a növények váltakozzanak egymással. Ilyen ered. ezen rendszernek elnevezése is.

Ezen rendszernek tudományos alapja másodsorban abban a felfedezésben leli magyarázatát, miszerint kimondott, hogy a növények dísztése és tökéletes kifejlődése a talajban lévő telelevény mennyiségétől tetőltetetik fel, vagyis a telelevény szolgáltatja a növényeknek a szükséges tápanyagot; tehát minél nagyobb valamely talajnak telelevénytartalma, annál több abban a növényi tápanyag. Oda kell tehát törekedni minden gazdaságnak, hogy talajának telelevény tartalmát minél inkább szaporítsa, s akkor eléri a lehető legnagyobb terméket, sőt azt ez által jövőre biztosítja.

A váltórendszerrel az említett feltételek alapján tehát, egyik legfőbb tényező volt a talaj telelevény tartalmát lehetőleg gyarapítani, hogy az által a növényi tápanyag abban biztosítva legyen. Ennek kivételére azonban sok trágára levén szükség, a mi megfelelő marhalétszámot, s azok táplálására elegendő takarmányt igényelt, mely utóbbinak előállítására, habár a gazdaság semmi réttel sem rendelkezett is, a rendszer természetéből folyólag meg volt könnyítve, mert ezen esetben a takarmánynövények termelését lehetett és kellett is kiterjeszteni még a kalászosok rovására is. Így ezen rendszer elméleté szerint a növények váltakoztatás, a káposzt- és takarmánynövények kiterjedt művelése által előállított nagyobb mennyiségű trágyával nemcsak az évi terméket lehetne biztosítani, hanem a talaj termőerejét lassankint még növelni is lehet.

Az ezen rendszerrel mondottakat röviden összevonva megállapított elmélete azok szerint következő volna:

A talajba vitt kellő mennyiségű trágya elkorhadás által keletkezett telelevény szolgáltatja a növényeknek legfőbb és legszükségesebb tápanyagát. A talaj ásványi alkotórészei a növények fejlődésére jelentéktelenek, vagy csak annyiban van hatásuk, hogy azok életföltételére némi ingert gyakorolnak, s a telelevény elkorhadását előse-

gítik. A talaj termőereje tehát a benne lévő telelevénytartalomtól függ, mely termőerő né-mely növények által mint pl. a kalászosok által nagyon kimerítették, ezeket tehát nem szabad egymásután következtetni; mások által azonban kíméltetik (káposztanövények) végre némelyek pl. a takarmánynövények még gazdagítják a talajt ezen erőben. In- ez volna a telelevény elmélet törvénye.

(Végo következik.)

1874. év május hó 28-án B. Gyarmaton, Mitsgos Gróf Gyürky Ábrahám főispán ur elnöklété alatt tartott rendes közgyűlésen alkotott szabályrendelet.

A közsegjegyzői segély és nyugdíj intézet felállítására és kezelésére nézve.

1. §. A közsegjegyzői segély és nyugdíj intézet alapítókáját képezzék a., a megye által felajánlott b., a régebbi közsegjegyzői és néptanítói közös nyugdíjintézetből felmaradt, és c., a szigorlati díjakból bejött — pénzüsszegek — adományok hagyományok stb. d., a közsegjegyzők által megajánlott évdíjak, járadékok, melyek minden egyes jegyzőre költömbőség nélkül húsz-húsz forintban állapították meg.

2. §. Mindezen összegek megőrzése és kezelése a megye hatóságát illetvén, a megyei pénztárnok hűségére bízottnak, és kamatozás végett a közsegjegyzői gyűlés által kijelölendő biztos pénzüntézetnél helyezendők el.

3. §. Az évdíjak (járadékok) beszedése egy a jegyzők saját kebeléből választandó díjazó által akként eszközöltetik, hogy a járandóságok első fele része mindig június, második fele része pedig december hó végéig a díjazóknál fizetessék be, s ez a félvényként összegyűjtött pénzt szolgáltatassa a megyei pénztárnak.

4. §. A kellő időben be nem fizetett évdíjak késedelmi kamatokkal együtt illető járásbeli szolgabíró által közigazgatási uton lesznek az adós jegyzőktől behajtandók.

5. §. A díjazó díjára 5-százaléki jutalmat kap és 680 forint erejéig biztosítékot adni köteles.

6. §. Intézeti rendes segély vagy nyugdíjban 1873-ik év végéig senki sem részesül, azontul pedig csak a megye területén működött jegyzők vagy azok özvegyei és árvái részesülhetnek; ekként a mondott ideig úgy az alap tőkék kamatai mint az évdíjak is érintetlenül hagyatva tőkésítendőek lesznek,

és úgy összegyűjtendő, mint nyugdíjra csak az ekként összegyűjtendő tőképénz kamata, s 1878. év után fizetendő évdíjak szolgálhatnak.

Az időközben t. i. 1778-ik év végéig előállható segélyezés-szükségén a jegyzői gyűlés minden egyes jegyzőre esetenként 5 forint terjedhető kivétessel fog végkielégítőleg segíteni.

7. §. Segélyezésre a további vagy lelkileg munkaképtelenné vált.

Nyugdíjra pedig csak azon elagott közegyi és körjegyzők tarthatnak igényt, kik mint ilyenek már legalább 12 évig szolgáltak.

A ki segélyt kap, segélyezése idején nyugdíjat nem húzhat, és úgy a segélyezés mint a nyugdíj is megvonható attól, ki időközben más kereseti módot nyerve, ebből az intézet terhelése nélkül is megélhet.

8. §. Az özvegynek özvegysegük idejére évi nyugdíjat, az árvák pedig, jelcstül, a figyelmek 18, és a leányok 15 éves koráig segélyezést nyerne, s e részben az elhunyt férj vagy atya szolgálattól ideje csak a nyug- vagy segély-díj meghatározásánál jöhet tekintetbe.

A nyugdíjat élvező özvegynek kiskorú gyermekei külön segélyezést nem igényelhetnek.

Ha az özvegynek erkölcsiellenes lesz, vagy gyermekei nevelését elhanyagolja, a nyugdíj gondnokilag kezeldő.

9. §. Az évi segély és elnyomrodott jegyzőkre családonként legfeljebb 300, árvákra fejenként 50 forint.

A nyugdíj pedig 12-20 évi szolgálattal időn belől 300, husz évet haladó szolgálattal időn túl pedig 400 forintnál több nem lehet; ha nagyobb számú árvák maradnak, ezek — segélyezési díja — az elhunyt atyát illetett nyugdíj összegének arányában állapítandó meg, azaz 300 illetve 400 forintnál többre nem mehet.

10. §. Azon jegyzők, kik hivatalukról időközben lemondanak, vagy attól fogyelmi utólag elmozdítottak, segélyre vagy nyugdíjra igényt nem tarthatnak, és az általuk befizetett évdíjak visszaadását sem követelhetik.

11. §. Ugy a segély mint a nyugdíj kirodolására és meghatározására maga a jegyzői kar leendőleg jögiszta, ezen jogának gyakorlása és az intézet érdekeinek előmozdítása végett évenként rendesen egyszer az év végén (de szükség esetén előbb és többször is) összejövetelt — gyűlést — tartat melyet a jegyzői kar saját kebeléből 3 évre választandó elnöke fog a megye

TÁRCZA.

TYPUSOK.

(Folytatás.)

— Irta Horváth Danó —

Tisztelt olvasóim bizonyosan emlékezni fognak arra, hogy a múlt számban a béres volt utolsó típusunk, — s ott hagytuk el, midőn dörgedelmes „hóó“-jával megállítja ökrét. — Az ökröt pedig azért állítja meg, mert előttük van egy kis domb; s ahoggy tehát megérőltessze az egyényeket, inkább megpihentet. Rá nézve ezen pihentési idő sem megeyen veszendőbe; kalapja karimájából előveszi a rövidszárú pipát, s annak máradék tartalmát kezdi kipiszkálgatni, olykor olykor tenyeréhez csapva a rövid törpös tüstrütmöt. — A bagó, mely sok improduktív ember előtt már csak hulladék, — kivereték s bepofáztatik; hogy pedig annak is kellendőbb aromája legyen, a kurta szarvát kibúzza a pipából, s megfordítva illeszté szájába. — Ez által — természetes — az egész béres egy nagy pipává alakul. — Ezen felőráig tartó műtét után isten segítségével ráteszi magát az ökrörud végére, s tovább haljt. — Mint mindennek úgy a kezdetűtnek is vége szakad, s típusunk nagy nehézen eléri a szántóföldet, ama ingatlan-ságot, melyhez tulajdonképen ő is tartozik. — A szeker tartalmát egy óra alatt lekaparja és szétoszterdó rándoltságban szét-

hányja az ugaron. — Így folyik az ő munkája, lassan és biztosan. — Itt meg kell még említenem, hogy ama közmondás: „Annyit eszik mint a béres“ — nem igazolt és helytelen; a béres nem eszik sokat, hanem igenis lassan. Mindezekután — szét-néz a nagy világba, csipőjére teszi kezeit és elkezd a hosszan tartó ásítózást, mely éltető eleve. Az édes ásítózás még tovább tartott volna, ha a Csákó nem legyeskedik; de az ökr is megújja a sok vesztig állást, — s indulni akar. A természetes rend eme meghontása miatt a Csákót végigvágja az ostornyellel, — s rádobja magát az úres szekerre és a két ökr vizit hazafelé lassan és esendesen. — Biztosan nem tudhatjuk, hogy a lassúságot a béres az ökrötől örökli vagy az ökr a bérestől. — A vendégoldalból lefogatva lábát — típusunk gondolkodásba esik; gondolatjai nem lehetnek mások, mint: a világ lassú folyása, — a hosszú és unalmas út, meg az, hogy vannak testek amelyek mozognak és vannak olyanok is, melyek az örökkévalóságig maradnak egy helyen stb. — Hogy ezen — descartesi bölcselétét még inkább bebizonyítsa, — az egész béres kivéve a lelőgő s szellő lombálta lábakat elalszik a szekeren. — Az ökrökkel szemben azonban négy lovas hintó közeleg, a bakon ülő ezíra individuum csattog patogatja hosszú ostarát, mintegy ezzel figyelmeztetni akarva az ökrös szekeret a kitérésre. Az ökrös szeker azonban nem tágit, — a rendes kerékvágásból eszeágába sinos kitérni. — Így mit tehet mást s

Kocsis, — ő tér ki, azonban némés bosszúja ostora csatlogójába gyűlik meg, — s a bíres hátán csattan el mint a villámszikra. — A béres — balhacsipésnek vélvén ezen exploziót, — egyet vakarint a hátán és ismét elalszik; a kocsis, (per sze hiába) pörgetvén utánna ezírából az ezírából káromlást, becsmérlést, tovább úg t, egyet pederitvén bajszán gondolja magában: „mit beszéljek én egy olyan paraszttal.“ Elja, a kocsis egészen ellenkező típus a béresrel. — A Megváltó szokása szerint — a kocsisnak testi és szellemi tulajdonait — a virágokhoz fogjuk hasonlítani. A kocsis büszke mint a pünkösdi róza, — bátor mint a csalány, — akadékoskodó, mint a bolondító csalmatok, — hü mint a tulipán. — Ha a fűrheczre teszi lábát, már a lónak két lábón kell állnia, s ha felszáll az ülésre a lónak versenyt kell futni a szelvésszel. Az ura hiába inti: „Jancsi te! ne pattogj azzal az ostarral, kivágod a szemem.“ — Ő — fél-várlól odaveti, — „mín akkor én leszek a hehás!“ De szereti is a lovat lelke mélyéből, sokszor inkább ő nem eszik, csak hogy a lónak jusson; — ha pedig neki sinos, meglopja még a szent Pétert is a lóva kedvéért. — Ruházata egész jellemének kifejezése. — A kalap köröskörül van rakva strucz tollal és pávatollal, ha más nincs, a szegényebbek kakastollal is beörik; — az attila, minden kigondolható alakzatú zsinórral van kikacsaringosítva; — a piros lójbi esiga alakra van kipitykézve; — a nadrágon le a csizmaszárig szemét tövesztő vitézkötés van odateremtve; a csizma rajpalezli ma-

zasságú sarkkal, rugdalózásra igen alkalmas hegyes orral hágyva. — Jellemvonása: hogy urát soha meg nem csalja ha nem lehet, soha sem káromkodik ha alszik, soha sem iszik ha nem szomjas. — Azon pénz, amit ő jutalom gyanánt kap valakitől, nem pénz többé, hanem bór rávaló. — Róla származnak eme közmondások: „durva mint a kocsis, káromkodik mint a kocsis.“ — A kocsisból származik a lóköltő, a lóköltőből — per gradationem — a rabló. — Vezetéknevét, mire fel nő, rendesen minden kocsis elfelejti; onnan van az, hogy gazdája nevét veszi fel. — A csapzékben ő a legdérekebb legény, a többinek mukkani sem szabad, — a fizetéses nótába ünti, s cidalolja a korcamárosnak hogy: „irja fel a rézfokosom nyelére!“ A csapzékcsarokban a kályha mellett ott dőlöng egy nagy bögő, ásítózva támaszkodik a falhoz a czimbatom. — Szögör van akasztva három hegedő, a prima, secunda és a brács! — Ejnye! erre amarra, húzd rá

Czigány! — A cigánycsereg előlmosodott pofákkal hozzákap a hangszerekhez, s rákezdli hogy: „nem ettem itami semmit ma.“ —

De éppen mikor a szomorú „nem ettem“nél van, — elszakad az „é“-je. No, majd a jövő számban felszámoljuk.

székelyre összehívni; ezen mindég egy megyei kiküldött közbejöttével tartandó jegyzőkar gyűlésen az elnökön kívül legalább 10 tag jelenléte szükséges, s ezen szám hiányában egy újabb határidőre összehívandó 2-ik gyűlésen már a megjelenők számára való tekintet nélkül szótöbbséggel hozatik a körülményekhez és fentebbi §§-hoz képest határozat, mely ha segélyezést és nyugdíjazást tartalmaz, a megyei alispánhoz tetetik át, utalványozás illetve folyórá tétel végett, és a mennyiben ezt az intézet alapja felett gyakorlandó felügyeleti jogoknál fogva az alispán — egészben vagy részben — megtagadna, ez ellenében felfolyamodás útján láthat a megyei közgyűlésnél orvoslást keresni.

12. §. A megyei pénztárnok rondes bevételi és kiadási könyvet vezetni, s ennek hiteles másolatát a jegyzői kar elnökének minden év végével megküldeni köteles, — számadása más megyei magánpénztárakra nézve fennálló módon vizsgáltatik meg.

Vegyes.

A nemzeti múzeum képtára a múlt hóban két festményvel gyarapodott. Egyik ausztriai Mária, a Mohácsnál elesett király özvegyének arcképe ismeretlen művésztől; másik Gaál György íróé, melyet Waldmüller G. Ferdinánd festett. Mindkettőt Babics Zsigmond apát ajándékozta. A szobortár Petőfi mellszobrával gyarapodott, melyet Izó Miklós készített a kormány megrendelésére.

Az egyház méltóságos urai a kath. főpapok státusa, 1874. január 1-én következőleg volt összeállítva: Van 54 bibornok, 13 mindkét szerzetesrend patriarcha, 713 latin szerzetes érsek és püspök, 62 keleti szerzetes érsek és püspök, 246 érsek és püspök in partibus infidelium, 32 patriarcha, érsek, püspök és apát cum nélkül. Összesen 1109.

A svájcsi jótékony egyletek és társulatok által, a Magyarországon uralkodott ebolajárvány folytán mégre jutottak javára gyűjtött 11,518 frt. 38 krajzi könyv-adományból a Budapesten székelő svájcsi consal utján, azon adatok és felvilágosítások nyomán, melyeket a magyar királyi belügyminisztertől nyert, Arvamegyére 500 forint, Beregmegyére 400 forint, Külső-Szolnokra 600 forint, Máramarosra 1000 forint, Sárosra 1000 forint, Szatmára 900 forint, Szepesre 1000 forint, Ugocsa 600 forint, Ungra 1200 forint, Zemplénre 1500 forint, Breznóbányára 100 forint, Oláhfalva városra

100 forint és a sopronmegyei breznóbergi bányaközpont számára 100 forint irattal elő és osztatott ki, összesen 9000 forint.

A londoni kiállításban a magyarországi gazdasági egyesület által küldött borok nagy tetrazóban részosultok. Saját szerző azonban, hogy az angolok, kivéve a szomorodást, csak úgy szeretik a mi borunkat, ha jól meg van csomagolva.

A véradóimlézetem egy újabb kísérlete közelében a katonai kórházban fordult elő. A műtört Tyroch orvosorvos vágta egy vöröszegénység miatt halálra vált közharcosra. A kísérlet délelőtti történet, meg a beteg katonája délután már jobban érezte magát.

Egy hordár infat életmentő Pesten. Korács Pál napasámos, m. hó 18-án éjjel 11 órakor a haltérán részegen fektet a ház előtt. Teato szélteben foglalta el a járdát, míg feje egy pinczeablak üregében nyugodott. Chvorda csendbistos felköltö a részeg egyént és távozásra szólította fel. Korács hála fejében torkon ragadta a konstáblert, ki erre kardját kibúzta. Korács hamar kiragadta a kardot a konstáblar kezéből és ennek karját sobesíté meg. Kovács mindinkább dühbe jövén a járőkelők ellen is fordult, s folytonosan kardjával hadonászott. A megsebesített csendbistos által segítségére hitt hordárok maguk félelmükben elszaladtak, csak Schiller Károly hordár, testalkatára nézve ahléta, bátran pusztá kézzel ment a fegyveres munkás elő, és csakhamar lefegyverezte és megkötözte. Korács a fenyítő törvényszék által őrsértés és súlyos testi sértés miatt 1 és fél évi börtönrre ítéltetett. Schiller hordár pedig bátor magaviselete miatt törvényszékiileg megdicseztetvén, vonatkozólag a kapitányság utasítva lett, hogy a teltéről Schiller katonai előjárásánál, t. i. a helybéli társparancsnokságnál jeleztést tegyen.

Beteljesedett álom. E cím alatt a „Gyógyász” ezeket írja: Veronyibeli József helybéli lakostól múlt hó 14-én 77 forintot tolvajlottak el. A gyanuba esett egyének letartóztatának. De a legszigorúbb vizsgálat sem vezetett eredményhez; végre a károsult azt álmodja, hogy pénze a háza előtt nem messze levő keresztfa alá van ásva. Reggel midőn felkelt, elment a kereszthez, és elkezdte mellelőte ásni, míg egyszer nagy örömmel az elveszett pénzt hiánytalanul ott találta. Hibetű, hogy a tolvaj ásta oda.

Hírek.

A főszerkesztő által tanítóképzésben s jul. 15-től 24-ig tartandó szigorlatok után

a nyilvánc vizsák ily rendben fognak következni: Jul. 25-én d. e. hit- és arhálytanból mind a tanítóképzésben, mind az elemi osztályokban, d. u. mezői gazdaság és kertészet. 6—8 tornáztat. 27-én d. e. tanítóképzésben I. oszt. vizsákja, d. u. ugyanez folytatva; 27-én d. e. elemi alsóosztály vizsákja, d. u. elemi közép oszt. vizsákja. 28-án d. e. tanítóképzésben II. oszt. vizsákja, d. u. folytatva. 28-án d. e. felső elemi oszt. vizsákja, d. u. gyakorló iskola vizsákja. 29-én tanítóképzésben III. oszt. vizsákja. Mely vizsákra a tanúgy barátai a tanári és tanítói kar tisztelettel meghívotnak.

A tanúgy kiállítás mely a jövő hó 9, 10, 11 és 12-ik napjaiban Budapesten fog megtartatni, fő czélul tűzi ki, hogy a népiskolai tanítónak és iskolai hatóságainak tagjai az újabb és szélesebb iskolai határokat és tanúgyközpontokat a kiállítás szakértők magyarázatai mellett megismerjék; továbbá, hogy egy a fővárosi mint vidéki iskolai hatóságok akár iskolák, akár tanúgy múzeumok számára részint a kiállítás tárgyakat könnyebben vásárolhatnának, részint az alkalommal a megszerzett kívánt tárgyak iránt a kiállítókkal egyezkednének. — Öhajtható tehát, hogy meggyénekből is minél több tanító vegyen részt a kiállításban, s szerzett tapasztalataikat elhangyalt tanúgyunk terén érvényesítsék.

Postaügy. B-Gyarmat városának néhány polgára folyamodványt intézett a pesti postaigazgatósághoz, hogy a b-gyarmati posta helyisége (mivel a városban kívül van) beljebbhozására lépéseket tegyen a b-gyarmati postatalajdonosnál. — Miatán a b-gyarmati posta sem nem állami, sem magán, sem szerződéses, hanem regale: ekkép az igazgatóság a tulajdonos regalejogát nem csorbíthatja, hanem a regale tulajdonos, nemis épen méltányossági szempontból, hanem igazán önértelke tekintetéből, amennyiben a levelezés forgalma, a levelezési eszközök kedvezőbbé váltával sokkal nagyobb, annyit megtehető volna, hogy a város közepén egy olcsó szobát kibérel, s fők postahivatalt egy szobának ottani alkalmazása mellett állít fel. Külsőben egyezség útján a postai igazgatóság kiküldött biztosa közbejöttével azonban csak abban állapotott meg a tanácskozás, hogy Felsenburg Theodor át boltjában, amely nagy trafika lévén, nagy forgalommal bír, állítsassék fel egy levélgyűjtő. Nézetünk szerint ez azonban nem vezet esélőhöz a levelezés megkönnyítése szempontjából, mert a gyűjtődék iránti bizalom a közönség részéről a sokszori levél elkésések miatt meg van rendítve.

Csalomjai, Pengrácz Lajos és Hederváry Antal urak e napokban utaznak el Tirol- és Olaszországba. — Számítunk rá, hogy visszaérkezettükkel, élveztelen tapasztalataikból a Nógrádi Lapok tárczáját is fogják részvenni.

Hymen. Forster Imre fiatal föld-birtokos és a városi gyógytár tulajdonosa Körmöczbányán, f. é. 26-kán vezetett oltárhoz Eszényi Anna művelt és bájos urólygyet, mellyet Gy. Bagályi-Kapinyi Honorát uró unokahúgát és örökbe fogadott lányát. Az esküvő az ifjú ara családai birtokán, Borsodmegyei Jakabfalván fog megtartatni.

Színházaink a jövő hóra a következő színdarabokat tűzték ki. Vasárnap, július 12-én A világot körülhajózó Lappeyrouse és majma. Klischeig Ede és Eldora 3-ik vendégjátéka. Kedden, július 14-én Klischeig Eldora játalmái: Lovoodi árva. Dráma 5 felvonásban. Csütörtökön július 16-án Klischeig Ede játalmái és utolsó vendégjátékai: Bóka próféta és az új robinzon. Szombaton, július 18-án Szabó Gyula javára: Tündér Ilona. Tünetenyos énekes népszínmű Szilgigittől. Vasárnap, július 19-én Elpacson Pista dolmánya. Legújabb énekes népszínmű Hákosy Jenőtől. Mely darabokat ajánljuk a közönség figyelmébe.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„NOGRADI LAPOK”
július-decemberi folyamára

Előfizetési feltételek:
július-szeptemberi folyamra 1 frt. 50.
július-decemberi „ 3 —

Az első érvényesről is szolgálhatunk teljes számú példányokkal. Az előfizetés pénzek a kiadó hivatalba, a nyomtatási példányok iránti tájékozás a pontor szétküldés tekintetéből július hó 5-éig, legkorábban postai utalványonval küldendők. — Egyszermind kérjük a hátralevők mielőbbi beküldését.

Felelős szerkesztő:

Harmos Gábor.

Életpálya választása.

Mutálvány dr. Mulhova Vilmos „Hogyan boldogultunk” című, a művelt világban nagy nevelést keltett művéből.

(Folytatás.)

Michel Angelo iskolát banyagolt, hogy rajzokat másolhasson, melyeket nem mert hazá vinni. Dyrden tíz éves kora előtt olvasá Polybiust. Pope kitűnő költeményeket írt 14 éves korában. Pascal tizenhat éves korában egy értekezést írt a kup mértani jehetségeiről. Lawrence gyönyörűen festett, mikor még csupa gyerek volt. Madame de Staël már mélyen buvárkodék az államtudományok bölcsészeteiben oly korban, midőn más leányok még babukat öltöztetnek. Nelson elhatározá, hogy hős lesz, mielőtt még elég idős lett volna arra, hogy hajóskadét lehessen; s Napoleon már seregek élén volt, midőn még hólabdákat hajigált Brienneben.

Dyrden, ki saját elméletére példa volt, a tehetséges emberek pályájának három fokozatát így fejezte ki: „A mit a gyermek bámult, az után az ifjú igyekezett, s a férfi elérte azt. . . . Sok esetben az előszeretett oly jókor nyilvánul, hogy azt hinnék, a hivatalosok türelmetlenségükben maguk választják meg működő közveiket, melyekkel szívet, kezeiket és agyát ostromolnak, hogy elkerültsanak foglyává ejtsék azokat. „Nem vagyunk meglepve,” mond egy író, „midőn Somerset kancellár egyik iskolájánálól hall-

juk, hogy az gyengén fia volt, kinek mindig könny volt kezdésben s ki sohasem nézett fel társai játékaiba; hogy Hammond mint iskolás fia alkalmakat keresett, hogy ellopóhassék imáit elmondani; hogy Tournefort az előadásokról szökdösött a szabadba növényeket keresni; vagy hogy Smeaton még szoknyás korában a padláson fedeztetett fel, midőn egy általa szerkesztett szélmalommintát erősített meg. A jellem ezen korai formái ép olyanok, minőkre számolunk a művelt jogászban, ki a kor szereit Miltonra fordította; a keresztényben, kinek élete az odaadás láncza volt; a természetbúvárban, ki a tudományt felfedezésével gazdagítja s a mérnökben, ki az Eddistone-i világító tornyot építé.”

Midőn Chaterton, a tehetség és korán érettség csodája, „az álmatlan lélek, kit házkésége halálig kísérte,” csak nyolc éves volt, egy kézműves által, ki egy helyet akart neki ajándékba készíteni, kérdeztetett, hogy miféle jelmondatot messen bele, azt felelt: „Mész nekem bele egy angyalt, szárnyakkal és trombitával, hogy novemet a világba harsogtassa.” Így Ferguson fa órája; Davy pozarocsi műhelye; Faraday villanygépe egy palackból; Claude Loraine list és szén-festményei a sötét boltjában; Léyden titkos tanulmányai a falusi templomban; Bacon hibáztató bírálata Aristoteles bölcsészete felett 16 éves korában; Calhoun tudományos vitái az iskolákban az iskolai elnökkel; Chantry tanítója arcképeinek fába metszése, mind a jövő férfait hirdették előre. Mondják, hogy midőn Rachel, a szí-

nésző egy abroszt vett fel magára, oly tökélyllyel volt öltözve, hogy Páris első divatvárosi irigyelték tőle az izlést. Erre neki oly kiváló tehetsége volt, mint Brummelnak a nyakkendők megkötésére. Ezeren faldokoltak a férfin utánzásra alatt hiában; a titok meghalt vele s most az olvasott művészetek közt van.

Mindenki tudja a siker mily csudait tudtak a jezsuiták felmutatni nevelés dolgában. Mi volt azon csodás befolyás titka, melyet ők a világra gyakoroltak, ha nem azon éleselméjség, melylyel minden tanítványt azon hatáskörbe helyeztek, melybe őket a természet szánta? Ki vonhatja kétségbe, hogy a nevelés ily rendszerre, ha nálunk elfogadtatnék, roppantul gyarapítaná a nemzet erkölcsi hatalmát? A midőn a skót tanító azt következtette, hogy Wilkie Dávid „sokkal jobban tudott festeni, mint írni”, nem volt-e sokkal több esze, mint lett volna, ha, azon elvből kiindulva, hogy csupán a latin és görög képes valakit emberre tenni, addig magoltatott és gyakoroltatott volna, míg az ifjú lélek elosonvészott és elfáultatott lett volna természeti bajlamának tárgya iránt? Ha Carnot-fu, ki a színházban rosszalást kiáltott valamely tökéletlen hadászati műtét felett, a bányába küldött volna, tán sohasem ismerhették volna azon férfit, ki ugyanazon egy időben tízezer hadsereg művelőit intézte. Ha Mondoltsoba atyja, gondos ápolás helyett, rosszalta volna azon zónszóli tehetséget, melyet nyolcz éves korban egy Bior-féle hangversenyben felfedeztet hat borasztó

vétséget a zenetan ellen (egymást követő bűnökkel), sohasem hittük volna, hogy Páris pajkosságait, Titania bájoló gyöngödségét és Oberon*) tündéri fenséget oly tökéletesen lehessen zenébe öltetni, mind ezt Mendelssohn Shakspeare „Szentiványi Álmában” teré. Alig van ember ki nem volna képesítve kitűnő valamilyen mesterségben, és sokkal többet ér dicsőséggel nem járó hivatalos élen állani, mint utolsónak lenni olyanban mit a világ tisztességesnek nevez. Sokkal többet ér a csizmaszítók Napoleonjának, vagy a kéménysérők Nagy Sándorának lenni, mint megbízás nélküli tökéletlen ügyvédnek, ki mint a székely, „nem ismer törvényt: . . . A mivő a természet alkotott, azzá légy. Soha se kell elhagyni igazi hatáskörét és saját mesterségét senkinek. Ha valakit a végzet csak arra képesített, hogy verseket írjon a cukorkák takaré papírjaira, vagy vezérszékkel a „Sanyiházi Lobogóba”, maradjon a versek vagy vezérszékkel mellett; egy cukorkából való jó vers többet ér, mint egy rossz éposz 12 könyvben.

(Folytatás köv.)

*) Mindhárom tündéri alak Shakspeare darabjában; Titania, miről Shakspeare magyarázó nem adnak felvilágosítást, Dianát képviselve, kit Ovid (Met. III. 178.) nevez úgy.

Hirdetések.

Nagy értékű a gazdákra.

CSÉPLŐGÉPEK. Egyike a legértékesebb találmányoknak a mezei gazdákra, azon cséplőgép, mely két ember által hajtva egy óra alatt annyit csépel, mint három cséplő egész napon át. Minden gabbanemet egyenlő jól csépel, hogy egyetlen mag sem marad a szalmában, de egyetlen sem zuzatik össze. Megrendelési ár 130 frt. a vasuti állomásig ingyen szállítva. Németországban ezrivel van a gép elterjedve, de a környéken már számos találatik. Megrendelések **Ph. Mayfart és társa** jó hitelű céghez a Majna melletti Frankfurtban levél útján is eszközölhetők.

Megtekinthető és gyári áron kapkato **ANINGER** testvéreknél **B.-Gyarmaton.**

A primási Drégely uradalmi gazdatisztség részéről ezennel közhírré tétetik: miszerint a Nógrád-megyében fekvő vadkerti, és Honthme gyében fekvő palánki, hidvéghi és honthi vendégfogadók, egész évi italméresi joggal összekötött bérletére, és ugyan 1875-ik évi január 1-től 1877-ik évi december 31-ig, vagyis három egymás után következő évre; folyó évi július hó 13-án délelőtti 10 órakor a dejtári tisztartói irodában nyilvános árverés fog tartatni. — A bérleti kívánók a közelebbi feltételeket Dejtáron a tisztartói irodában bármikor megtekinthetik, s a szükséges bánatpénzzel magukat ellátva az árverésre ezennel meghivatnak.

Dejtáron 1874. június 24-én.

Szilárd János,

tisztartó.

Bérbeadás.

A patvarczi malom folyó évi július hó 21-én délután bérbe adatni fog, mivelégből a vállalkozni szándékozók alólirott lakására meghivatnak,

B.-Gyarmat 1874. július 9.

Kék István,
ügyvéd.

Hirdetmény.

Az esztergomi érsekség tulajdonát képező, s a vadkerti 38-ik számú hitellekkönyv 5-ik sor, és 352-ik ház és helyrajzi száma alatt annak nevére kebelezett vadkerti bolt, lak és házi kert, f. évi július hó 19-én délután 4 órakor Vadkerten a városháznál nyilvános árverés útján örök áron eladatni fog. — A vételre vonatkozó 300 forintig terjedő bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok Dejtáron a tisztartói irodában elfogadtatnak, s ugyanott az eladási egyéb feltételek körülményesen megtudhatók.

Dejtáron 1874 június hó 30-án.

Az uradalmi tisztartóság.

KÉK LÁSZLÓ

BALASSA-GYARMATON,

ajánlja ujonnan a jól felszerelt

KÖ- ÉS KONYVNYOMDÁJÁT,

dizsművek, vonalozások, sat. mindennemű nyomdai munkálatoknak, fekete, arany vagy színekkeli kiállítására.

Elvállal chemicus tintával leirt (autographia) másolatoknak kevés példányok készítését is.